

Sự tham gia của đồng bào Khmer trong xây dựng nông thôn mới ở đồng bằng sông Cửu Long: Thực trạng và vấn đề đặt ra

Nguyễn Thị Ngọc Anh^(*)

Tóm tắt: Các nghiên cứu lý luận về phát triển hiện nay và các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước Việt Nam đều nhấn mạnh việc phát huy sự tham gia của đồng bào dân tộc thiểu số trong các lĩnh vực của đời sống xã hội, nhất là trong các chính sách phát triển. Chủ yếu dựa trên kết quả khảo sát thực tiễn thực hiện năm 2022, bài viết làm rõ thực trạng sự tham gia của đồng bào dân tộc Khmer trong xây dựng nông thôn mới; đồng thời phân tích một số vấn đề đặt ra liên quan đến sự tham gia của đồng bào Khmer trong xây dựng nông thôn mới ở đồng bằng sông Cửu Long.

Từ khóa: Đồng bào Khmer, Xây dựng nông thôn mới, Đồng bằng sông Cửu Long, Việt Nam

Abstract: Current theoretical research on development and guidelines and policies of the Party and State of Vietnam emphasize promoting the participation of ethnic minorities in all fields of social life, especially in development policies. Mainly based on the results of a practical survey conducted in 2022, the article highlights the current status of Khmer ethnic people's participation in building new rural areas, and analyzes some issues related to their involvement in new rural area construction in the Mekong Delta.

Keywords: Khmer Ethnic People, Building New Rural Areas, Mekong Delta, Vietnam

Ngày nhận bài: 25/11/2023; Ngày duyệt đăng: 19/01/2024

1. Mở đầu

Sự tham gia của đồng bào Khmer trong xây dựng nông thôn mới là tất cả hành vi và hoạt động của đồng bào Khmer thông qua thể chế, cơ chế để gây ảnh hưởng hoặc quyết định đối với các vấn đề và công việc liên quan trong quá trình xây dựng nông thôn mới. Với tư cách một nội dung nhằm đảm bảo quyền của đồng bào dân tộc thiểu số (DTTS), các lý thuyết phát triển hiện

đại, đặc biệt là lý thuyết tham gia phát triển đặc biệt nhấn mạnh sự tham gia của đồng bào thiểu số trong các chính sách phát triển. Khác với các lý thuyết phát triển truyền thống khi quá nhấn mạnh nguồn lực từ bên ngoài đối với phát triển vùng đồng bào DTTS và phương thức thực hiện chính sách theo kiểu “từ trên xuống”, lý thuyết tham gia phát triển nhấn mạnh việc phát huy sức mạnh nội tại của đồng bào DTTS thông qua việc phát huy đầy đủ vai trò tham gia của cộng đồng.

^(*) ThS., Học viện Chính trị khu vực IV;
Email: ngocanh1986@gmail.com

Với quan điểm “thực hiện chính sách bình đẳng, đoàn kết, tôn trọng và giúp đỡ nhau giữa các dân tộc, tạo mọi điều kiện để các dân tộc cùng phát triển, gắn bó mật thiết với sự phát triển chung của cộng đồng dân tộc Việt Nam” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2011), các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước Việt Nam về công tác dân tộc đều nhấn mạnh việc thực hiện tốt Quy chế dân chủ ở cơ sở nhằm đảm bảo sự tham gia có hiệu quả của đồng bào DTTS nói chung, đồng bào Khmer nói riêng. Nghị quyết Hội nghị Trung ương 7 khóa IX về công tác dân tộc đã chỉ rõ: “Phát huy nội lực, tinh thần tự lực, tự cường của đồng bào các dân tộc [...]. Thực hiện tốt Quy chế dân chủ ở cơ sở, tạo điều kiện để nhân dân tích cực, chủ động tham gia xây dựng, thực hiện và giám sát việc thực hiện các chính sách, chương trình, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, an ninh, quốc phòng ở địa phương [...], thực hiện nghiêm chỉnh việc công khai hóa các chính sách, chương trình, dự án, vốn đầu tư... để đồng bào biết và tham gia quản lý, giám sát quá trình thực hiện” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2003). Quyết định số 1719/QĐ-TTg ngày 14/10/2021 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS và miền núi giai đoạn 2021-2030, giai đoạn I (2021-2025) đã nhấn mạnh một trong những nguyên tắc, giải pháp chủ yếu để thực hiện Chương trình đó là: “Bảo đảm công khai, dân chủ, phát huy quyền làm chủ và sự tham gia tích cực, chủ động của cộng đồng và người dân; phát huy tinh thần nỗ lực vươn lên của đồng bào DTTS” (Thủ tướng Chính phủ, 2021).

Để đánh giá thực trạng sự tham gia của đồng bào Khmer trong xây dựng nông thôn mới ở đồng bằng sông Cửu Long, chúng

tôi đã tiến hành khảo sát¹ sự tham gia của đồng bào Khmer trên 5 nội dung của xây dựng nông thôn mới ở các địa phương có đồng đồng bào Khmer sinh sống, bao gồm: (i) công tác quy hoạch xây dựng nông thôn mới; (ii) xây dựng và phát triển hạ tầng kinh tế - xã hội; (iii) phát triển kinh tế và tổ chức sản xuất; (iv) phát triển văn hóa - xã hội và bảo vệ môi trường; (v) xây dựng hệ thống chính trị. Năm nội dung chủ yếu được khảo sát này cũng chính là việc đảm bảo “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”.

2. Thực trạng tham gia xây dựng nông thôn mới của đồng bào Khmer

2.1. Ưu điểm

Qua kết quả khảo sát, sự tham gia của đồng bào Khmer trong xây dựng nông thôn mới ở đồng bằng sông Cửu Long có một số ưu điểm chủ yếu sau:

Một là, về sự tham gia của đồng bào Khmer trong quy hoạch xây dựng nông thôn mới: 56% số người Khmer tham gia khảo sát cho rằng họ có biết về dự thảo quy hoạch xây dựng nông thôn mới, trong đó tỷ lệ trả lời do cán bộ xã, ấp cung cấp thông tin là 98,9%; 57% trả lời hộ gia đình có tham gia đóng góp ý kiến đối với dự thảo quy hoạch xây dựng nông thôn mới của xã; 62% cho biết hộ gia đình đã thực hiện việc di dời chỗ ở hoặc bàn giao đất khi xã triển khai thực hiện quy hoạch xây dựng nông thôn mới.

Hai là, về sự tham gia của đồng bào Khmer trong xây dựng, phát triển hạ tầng kinh tế - xã hội: 63% trả lời họ có biết về

¹ Mẫu khảo sát gồm 500 phiếu hỏi dành cho đồng bào Khmer sinh sống tại 3 tỉnh thuộc đồng bằng sông Cửu Long gồm: Sóc Trăng, Trà Vinh và Kiên Giang. Tại 3 tỉnh, chúng tôi chọn 3 huyện, mỗi huyện chọn 3 xã, mỗi xã chọn 3 ấp có đồng đồng bào Khmer.

các dự án xây dựng điện, đường, trường, trạm, cơ sở vật chất văn hóa, cơ sở hạ tầng thương mại ở xã; 69,5% trả lời hộ hoặc đại diện hộ gia đình có tham gia đóng góp ý kiến đối với thứ tự ưu tiên, phương thức thực hiện các dự án xây dựng điện, đường, trạm y tế, nhà văn hóa ở xã và ấp; 72,5% cho biết đại diện hộ gia đình có tham gia đóng góp nguồn lực (kinh phí, hiến đất, ngày công) để thực hiện các dự án về xây dựng điện, đường, trường học, trạm y tế và nhà văn hóa xã và ấp; 40% cho biết hộ hoặc đại diện hộ gia đình có tham gia quản lý các công trình, dự án công cộng ở xã, ấp sau khi công trình đã hoàn thiện và bàn giao; 79,5% trả lời hộ có đặt ra mục tiêu về cải thiện nhà ở cho gia đình mình.

Thời gian qua, nhiều người có uy tín trong đồng bào Khmer đã phát huy tốt vai trò của mình trong vận động các nguồn lực cũng như tự nguyện đóng góp nguồn lực để phát triển hạ tầng kinh tế - xã hội. Chẳng hạn, thời gian qua, Trụ trì chùa Thanh Gia, tọa lạc tại ấp Hòa Thanh, xã Định Hòa, huyện Gò Quao, tỉnh Kiên Giang đã vận động các bên đóng góp nguồn lực (ngày công, hiến đất và tiền) để xây dựng hơn 200 cây cầu bê tông và nhiều tuyến đường nông thôn (Ủy ban Mặt trận Tổ quốc xã Định Hòa, 2023). Một hộ dân ở xã Viên Bình, huyện Trần Đề, tỉnh Sóc Trăng đã hiến hơn 300 m² đất để làm đường bê tông và vận động xây 8 cây cầu với kinh phí gần 500 triệu đồng, nạo vét hơn 14 kênh thủy lợi với số tiền gần 600 triệu đồng (Ủy ban Mặt trận Tổ quốc xã Viên Bình, 2023).

Ba là, về sự tham gia của đồng bào Khmer trong phát triển kinh tế và tổ chức sản xuất: 86% trả lời đại diện hộ gia đình có tham gia đóng góp ý kiến đối với kế hoạch phát triển kinh tế và phương án chuyển dịch cơ cấu cây trồng, vật nuôi trên địa bàn

xã và ấp; 85% cho biết hộ gia đình ủng hộ và hưởng ứng việc chuyển đổi cơ cấu cây trồng, vật nuôi theo kế hoạch và phương án của xã; 55% tích cực nâng cao thu nhập từ các lĩnh vực phi nông nghiệp. Với câu hỏi “*Giả sử hiện tại ông/bà không có việc làm, ông/bà có chủ động tìm việc làm để có thu nhập hay không*”, có 67,5% người được hỏi cho rằng họ sẽ chủ động tìm việc làm để có thu nhập.

Bốn là, về sự tham gia của đồng bào Khmer trong phát triển văn hóa - xã hội và bảo vệ môi trường: 50% trả lời hộ nắm được thông tin liên quan đến kế hoạch phát triển văn hóa, xã hội và bảo vệ môi trường ở địa phương; 78% cho biết hộ gia đình nhận được thông tin tuyên truyền về xóa mù chữ, phổ cập giáo dục mầm non, tiểu học, phổ thông cơ sở và phổ thông trung học; 72% đồng viên, nhắc nhở con, em hoặc người thân trong gia đình đi học tiểu học, phổ thông cơ sở và phổ thông trung học; 77,5% có thẻ bảo hiểm y tế; 43% hộ gia đình tham gia các hoạt động văn hóa, văn nghệ được tổ chức ở địa bàn nơi họ sinh sống; 70% hộ gia đình tham gia các hoạt động nhân đạo, từ thiện và giúp đỡ người cao tuổi, trẻ em, người có công, người khuyết tật, người lang thang, cơ nhỡ và người có hoàn cảnh khó khăn; 63,5% cho biết nơi đồng bào Khmer sinh sống (ấp/phum/soóc) có thành lập các tổ tự quản về bảo vệ môi trường (trong số này, có 47,3% tham gia vào các tổ tự quản).

Năm là, về sự tham gia của đồng bào Khmer trong xây dựng hệ thống chính trị, trong số những người tham gia khảo sát, có 86% cho biết họ đã tham gia bầu cử đại biểu Hội đồng Nhân dân các cấp và thành viên Ban Phát triển ấp lân gần đây nhất (trong số đó, 90,3% tham gia bầu cử vì cho rằng đây là quyền và trách nhiệm

của bản thân); 82% trả lời đại diện hộ gia đình có đóng góp ý kiến đối với cấp ủy, chính quyền địa phương, các đoàn thể nhân dân và cán bộ, công chức ở xã (trong số đó, 95,1% đóng góp ý kiến qua họp ấp, 1,4% đóng góp ý kiến qua tiếp xúc riêng với cán bộ, công chức ở xã); 54,5% cho biết thành viên trong hộ gia đình là đoàn viên, hội viên của các tổ chức chính trị - xã hội, như Đoàn Thanh niên, Hội Phụ nữ và Hội Cựu chiến binh. Ngoài ra, có 60% cho biết hộ gia đình có phản ánh với cán bộ ở địa phương về các hành vi, hoạt động trái pháp luật của các đối tượng xấu; 80% cho biết gần đây nhất họ hoặc đại diện hộ gia đình có tham gia họp ấp để bàn bạc, thảo luận, quyết định về những vấn đề liên quan đến quyền và lợi ích của gia đình.

2.2. Hạn chế

Bên cạnh những ưu điểm, kết quả khảo sát cũng cho thấy sự tham gia của đồng bào Khmer trong xây dựng nông thôn mới ở đồng bằng sông Cửu Long vẫn còn một số hạn chế, như:

Thứ nhất, sự tham gia của đồng bào Khmer trong công tác quy hoạch xây dựng nông thôn mới chưa đáp ứng được yêu cầu: Trong quy hoạch xây dựng nông thôn mới, vẫn có tỷ lệ đáng kể đồng bào Khmer không biết về dự thảo quy hoạch xây dựng nông thôn mới (44%) hoặc không tham gia đóng góp ý kiến đối với dự thảo quy hoạch xây dựng nông thôn mới của xã (43%); Trong thực hiện quy hoạch xây dựng nông thôn mới, chỉ có 52,5% số người được hỏi sẽ tự nguyện di dời chỗ ở, bàn giao đất khi chính quyền thực hiện quy hoạch nông thôn mới.

Thứ hai, sự tham gia của đồng bào Khmer trong xây dựng và phát triển hạ tầng kinh tế - xã hội còn nhiều hạn chế: 37% trả lời rằng họ không biết về các dự án về xây

dựng điện, đường, trường, trạm, cơ sở vật chất văn hóa, cơ sở hạ tầng thương mại ở xã và ấp; vẫn còn tỷ lệ đáng kể (30,5%) không tham gia đóng góp ý kiến đối với việc triển khai các dự án hạ tầng kinh tế - xã hội; 33% cho biết đại diện hộ gia đình không được mời họp để bàn bạc về mức đóng góp kinh phí trong thực hiện các dự án về xây dựng đường, trường học, trạm y tế và nhà văn hóa ở xã và ấp; ngoài ra vẫn còn tỷ lệ đáng kể không tham gia đóng góp nguồn lực để thực hiện các dự án phát triển hạ tầng kinh tế - xã hội, việc tham gia đóng góp cũng chủ yếu về ngày công, tỷ lệ tham gia đóng góp về tài chính và hiến đất cũng chưa cao; 20,5% hộ gia đình không đặt ra mục tiêu, lộ trình để cải thiện nhà ở hiện tại.

Thứ ba, việc phát huy vai trò của đồng bào Khmer trong phát triển kinh tế và tổ chức sản xuất còn một số bất cập: 14% số người được hỏi cho biết đại diện hộ gia đình không tham gia đóng góp ý kiến đối với kế hoạch phát triển kinh tế và phương án chuyển dịch cơ cấu cây trồng, vật nuôi trên địa bàn xã và ấp; 15% hộ gia đình không ủng hộ và hưởng ứng việc chuyển đổi cơ cấu cây trồng, vật nuôi theo kế hoạch và phương án của xã. Mức độ tích cực, chủ động trong tìm kiếm việc làm để nâng cao thu nhập của một bộ phận đồng bào Khmer vẫn chưa cao khi có tới 32,5% sẽ không chủ động tìm việc làm để có thu nhập nếu bản thân hiện tại thất nghiệp. Tỷ lệ tham gia hợp tác xã hoặc mô hình liên kết trong sản xuất và tiêu thụ nông sản của đồng bào Khmer còn rất thấp, có đến 79% hộ gia đình không tham gia hợp tác xã hoặc mô hình liên kết nhất định trong sản xuất và tiêu thụ nông sản. Sự tham gia của đồng bào Khmer trong phát triển kinh tế và tổ chức sản xuất chưa đáp ứng được yêu cầu là một trong những rào cản đối với việc

thúc đẩy sự phát triển kinh tế ở vùng đồng bào Khmer hiện nay.

Thứ tư, về sự tham gia của đồng bào Khmer trong phát triển văn hóa - xã hội và bảo vệ môi trường: Mức độ tham gia phát triển văn hóa, xã hội và bảo vệ môi trường của họ chỉ ở mức trung bình: có 22% cho rằng hộ gia đình không nhận được các thông tin tuyên truyền về xóa mù chữ, phổ cập giáo dục mầm non, tiểu học, trung học cơ sở và trung học phổ thông; 28% không quan tâm đến việc động viên, nhắc nhở con, em hoặc người thân trong gia đình học hành; 22,5% không có thể bảo hiểm y tế (trong số đó, 40,9% không mua bảo hiểm y tế vì thấy không cần thiết); 66,5% hộ gia đình không tham gia đóng góp ý kiến vào quá trình xây dựng hương ước, quy ước ở phum, ấp; 30% hộ gia đình không tham gia các hoạt động nhân đạo, từ thiện, giúp đỡ người cao tuổi, trẻ em, người có công, người khuyết tật, người lang thang, cơ nhỡ, người có hoàn cảnh khó khăn. Về tham gia bảo vệ môi trường, phần lớn đánh giá mức độ chấp hành các quy định về bảo vệ môi trường của các hộ gia đình khác nơi họ sinh sống chỉ ở mức “trung bình”; 36,5% trả lời ở nơi đồng bào Khmer sinh sống (ấp/phum/rsok) không thành lập các tổ tự quản về bảo vệ môi trường.

Thứ năm, sự tham gia của đồng bào Khmer trong xây dựng hệ thống chính trị và bảo đảm an ninh trật tự trên một số mặt vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu đề ra: 14% không tham gia bầu cử đại biểu Hội đồng Nhân dân các cấp và Ban Phát triển ấp lân gần đây nhất; 18% hộ gia đình không tham gia đóng góp ý kiến đối với cấp ủy, tổ chức đảng, chính quyền, các đoàn thể nhân dân và cán bộ, công chức ở xã; 45,5% số người được hỏi cho biết họ không là đoàn viên, hội viên của các tổ chức chính trị - xã hội,

như Đoàn Thanh niên, Hội Phụ nữ, Hội Nông dân và Hội Cựu chiến binh; 40% hộ gia đình không phản ánh với cán bộ ở địa phương về các hành vi, hoạt động trái pháp luật của các thế lực xấu; vẫn còn 20% hộ gia đình gần đây không tham họp ấp để bàn bạc, thảo luận, quyết định về những vấn đề liên quan đến quyền và lợi ích của hộ gia đình; 70,5% hộ gia đình không tham gia Đội dân quân tự vệ ở xã hoặc ấp; có đến 72% hộ gia đình không tham gia các đội tự quản về giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội ở xã và ấp.

3. Một số vấn đề đặt ra

Thứ nhất, vấn đề phát huy vai trò chủ thể của đồng bào Khmer trong xây dựng nông thôn mới và đảm bảo sự tham gia đầy đủ của đồng bào Khmer trong các nội dung của xây dựng nông thôn mới. Phát huy vai trò chủ thể của đồng bào Khmer cũng như sự tham gia đầy đủ của họ trong xây dựng nông thôn mới là một yêu cầu quan trọng của phát triển bền vững, cũng là phương thức quan trọng để đảm bảo quyền của đồng bào Khmer. Tuy nhiên, do nhiều nguyên nhân nên việc phát huy sự tham gia của đồng bào Khmer trong xây dựng nông thôn mới ở đồng bằng sông Cửu Long trên một số mặt vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu. Sự bất cập này không chỉ thể hiện ở các hình thức tham gia của đồng bào như tiếp cận thông tin, bàn bạc, tự quản, kiểm tra, giám sát, mà còn thể hiện ở 5 nội dung cơ bản của xây dựng nông thôn mới. Do đó, làm thế nào để phát huy tốt hơn vai trò chủ thể của đồng bào Khmer trong xây dựng nông thôn mới là một vấn đề cần được quan tâm.

Thứ hai, vấn đề nội lực, nguồn lực nội tại của đồng bào Khmer để có thể tham gia có hiệu quả vào quá trình xây dựng nông thôn mới. Năng lực và điều kiện của một nhóm, một cộng đồng là cơ sở quan trọng

để phát huy vai trò tham gia của nhóm hay cộng đồng đó trong các lĩnh vực của đời sống xã hội cũng như các chính sách phát triển. Trong công cuộc đổi mới, dưới tác động của nhiều yếu tố, trình độ dân trí và địa vị kinh tế - xã hội của đồng bào Khmer không ngừng được nâng lên. Mặc dù vậy, nhìn chung hiện nay, đồng bào Khmer vẫn còn nhiều khó khăn, chẳng hạn như tỷ lệ nghèo đa chiều còn rất cao (khoảng 38,2% năm 2017); tỷ lệ dân số từ 15 tuổi trở lên không biết chữ là 24,4%, tỷ lệ học cao đẳng, đại học rất thấp (chỉ khoảng 1%); tính đến năm 2022, tỷ lệ nguồn nhân lực chưa qua đào tạo khoảng 97,7%; tỷ lệ thất nghiệp vẫn còn cao (5% năm 2009 và hơn 4% năm 2022) (Hà Thị Khiết, 2022). Những điều này đã ảnh hưởng, chi phối rất lớn đến mức độ tham gia của đồng bào Khmer trong xây dựng nông thôn mới.

Thứ ba, vấn đề liên quan đến thể chế, chính sách nhằm bồi dưỡng năng lực và phát huy sự tham gia của đồng bào Khmer. Thể chế, chính sách tốt sẽ giải quyết có hiệu quả các vấn đề bức thiết, cơ bản trong đồng bào dân tộc Khmer cũng như khơi dậy được ý chí tự lực, tự cường và sự vươn lên của đồng bào. Trong công cuộc đổi mới, thể chế, chính sách dân tộc nói chung, thể chế, chính sách đối với đồng bào Khmer nói riêng không ngừng được hoàn thiện. Tuy nhiên, bên cạnh đó, vẫn còn một số bất cập, chẳng hạn như, một số chính sách thiên về cung cấp các hỗ trợ trực tiếp, mà thiếu các chính sách nhằm phát huy tốt nguồn lực trong đồng bào cũng như ý chí tự lực, tự cường của đồng bào. Đặc biệt, đồng bào Khmer có di sản văn hóa đặc sắc không chỉ về tôn giáo, kiến trúc, nghệ thuật, ca múa nhạc, mà còn cả thiết chế cộng đồng, đặc biệt là vai trò của người có uy tín... Giá trị di sản văn hóa này nếu được phát huy theo

cách tiếp cận mới, tư duy mới sẽ không chỉ thúc đẩy sự phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội trong đồng bào Khmer, mà còn góp phần phát huy năng lực nội tại của đồng bào. Tuy nhiên, các chính sách và biện pháp hiện có về vấn đề này còn chưa đồng bộ và cũng chưa được coi trọng đúng mức. Vì vậy, thiết kế các chính sách phù hợp nhằm phát huy tốt giá trị di sản văn hóa của đồng bào Khmer cũng là một vấn đề đặt ra hiện nay.

Thứ tư, vấn đề liên quan đến hiệu quả hoạt động của hệ thống chính trị ở vùng đồng bào Khmer. Chất lượng và hiệu quả hoạt động của hệ thống chính trị ở vùng đồng bào Khmer là yếu tố đặc biệt quan trọng ảnh hưởng đến mức độ tham gia của đồng bào trong xây dựng nông thôn mới. Trong công cuộc đổi mới, chất lượng và hiệu quả hoạt động của hệ thống chính trị vùng đồng bào DTTS nói chung, vùng đồng bào dân tộc Khmer nói riêng đã được nâng lên, tuy nhiên vẫn còn một số hạn chế. Năng lực lãnh đạo của cấp ủy, tổ chức đảng trong thực hiện chính sách dân tộc, mức độ phát huy dân chủ trong hoạt động của chính quyền, nhất là ở cơ sở còn chưa đáp ứng được yêu cầu; nội dung, phương thức hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân tuy đã được đổi mới nhưng vẫn còn một số bất cập; tỷ lệ cán bộ, công chức là người dân tộc Khmer trong hệ thống chính trị vùng đồng bào Khmer còn thấp... Vì vậy, giải quyết các vấn đề nói trên theo hướng nào cũng là vấn đề đặt ra tiếp theo cần quan tâm giải quyết hiện nay.

4. Kết luận

Sự tham gia của đồng bào DTTS nói chung, đồng bào Khmer nói riêng trong các chính sách phát triển cũng như trong xây dựng nông thôn mới không chỉ góp phần

đảm bảo quyền của đồng bào, mà còn là yêu cầu quan trọng trong phát triển bền vững và xây dựng nông thôn mới bền vững hiện nay. Tuy nhiên, bên cạnh một số ưu điểm, sự tham gia của đồng bào Khmer trong xây dựng nông thôn mới ở đồng bằng sông Cửu Long vẫn còn một số hạn chế, bất cập. Chính vì vậy, để tăng cường sự tham gia của đồng bào cần quan tâm giải quyết bốn vấn đề đặt ra ở trên □

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Thị Ngọc Anh (2022), *Báo cáo kết quả xử lý số liệu về vai trò của đồng bào Khmer trong xây dựng nông thôn mới ở đồng bằng sông Cửu Long*, Cần Thơ.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2003), *Nghị quyết số 24-NQ/TW ngày 12/3/2003, Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khoá IX) về công tác dân tộc*, <https://tulieuvankien.dangcongsan.vn/van-kien-tu-lieu-ve-dang/hoi-nghi-bch-trung-uong/khoa-ix/nghi-quyet-so-24-nqtw-ngay-1232003-hoi-nghi-lan-thu-bay-ban-chap-hanh-trung-uong-dang-khoa-ix-ve-cong-tac-dan-toc-657>
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (Bổ sung, phát triển năm 2011)*, <https://tulieuvankien.dangcongsan.vn/ban-chap-hanh-trung-uong-dang/dai-hoi-dang/lan-thu-xi/cuong-linh-xay-dung-dat-nuoc-trong-thoi-ky-qua-do-len-chu-nghia-xa-hoi-bo-sung-phat-trien-nam-2011-1528>
4. Hà Thị Khiết (2022), “Bảo đảm chính sách bình đẳng giữa các dân tộc trên cơ sở phát triển nguồn nhân lực ở vùng đồng bào DTTS”, *Tạp chí Mặt trận*, số 8, tr. 13-19.
5. Thủ tướng Chính phủ (2021), *Quyết định số 1719/QĐ-TTg ngày 14/10/2021 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS và miền núi giai đoạn 2021 - 2030, giai đoạn I: từ năm 2021 đến năm 2025 DTTS*, <https://tulieuvankien.dangcongsan.vn/he-thong-van-ban/van-ban-quy-pham-phap-luat/quyet-dinh-so-1719qd-ttg-ngay-14102021-cua-thu-tuong-chinh-phu-phe-duyet-chuong-trinh-muc-tieu-quoc-gia-phat-trien-kinh-te-xa-7905>
6. Ủy ban Mặt trận Tổ quốc xã Định Hóa, (2023), *Báo cáo Tổng kết việc triển khai phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng nông thôn mới”*, Kiên Giang.
7. Ủy ban Mặt trận Tổ quốc xã Viên Bình (2023), *Báo cáo Tổng kết việc triển khai phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng nông thôn mới”*, Sóc Trăng.